

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

31 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Nicolae Gordilă,

judecătorii – Petru Moraru, Iurie Diaconu, Nicolae Craiu și Luiza Gafton,

judecând, fără citarea părților recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza penală în privința lui

Toacă Marcel Xxxxx, născut la xxxxx, originar Xxxxx, Xxxxx, domiciliat Xxxxx, str. Xxxxx,

Căruntu Victor Xxxxx, născut la xxxxx, originar Xxxxx, Xxxxx, domiciliat Xxxxx, str. Xxxxx

și

Buga Serghei Xxxxx, născut la xxxxx, originar Xxxxx, Xxxxx, domiciliat Xxxxx, str. Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 16.02.2016 - 25.06.2016;

Instanța de apel: 21.07.2016 - 04.10.2016;

Instanța de recurs: 22.12.2016 - 07.02.2017;

Instanța de apel: 09.03.2017 - 11.04.2017;

Instanța de recurs: 13.06.2017 - 31.10.2017.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 25 iunie 2016, Toacă Marcel, Căruntu Victor și Buga Serghei au fost achitați de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. De către organul de urmărire penală Toacă Marcel, Căruntu Victor și Buga Serghei au fost învinuiți pentru faptul că, la 10 decembrie 2015, aproximativ la ora 22:30, aflându-se în blocul locativ xxxxx amplasat pe adresa str. Xxxxx, Xxxxx, prin acces liber, fără consimțământul proprietarului au pătruns ilegal în holul apartamentului xxxxx, care aparține lui Cimpoieș Iurie și fiind somați să părăsească domiciliul, au refuzat să se conformeze cererii proprietarului.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit

pentru prima instanță, prin care Toacă Marcel să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 300 unități convenționale, iar Buga Serghei și Căruntu Victor să fie recunoscuți vinovați și condamnați în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de câte 100 unități convenționale pentru fiecare.

În motivarea cerințelor sale acuzatorul de stat a invocat că, prima instanță incorect a apreciat circumstanțele de fapt și de drept stabilite în cadrul cercetării judecătorești, în special incorect a apreciat declarațiile părții vătămate și martorilor audiați în cadrul ședințelor de judecată.

Mai mult, soluția de achitare s-a bazat pe declarațiile inculpaților și a martorilor apărării, care erau contradictorii și subiective și care urmăreau scopul eschivării de la răspunderea și pedeapsa penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2016, a fost admis apelul, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Toacă Marcel, Căruntu Victor și Buga Serghei au fost condamnați în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, la câte 1 an închisoare, fiecare, iar în temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pentru perioada de probațiune de 2 ani pentru fiecare inculpat.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a constatat în fapt că, Toacă Marcel, Căruntu Victor și Buga Serghei au fost învinuiți pentru faptul că, la 10 decembrie 2015, aproximativ la ora 22:30, aflându-se în blocul locativ xxxxx amplasat pe adresa str. Xxxxx, Xxxxx, prin acces liber, fără consimțământul proprietarului au pătruns ilegal în holul apartamentului xxxxx, care aparține lui Cimpoiș Iurie și fiind somați să părăsească domiciliul, au refuzat să se conformeze cererii proprietarului.

4.2. În motivarea hotărârii adoptate instanța de apel a indicat că, vinovăția inculpaților în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal, se confirmă prin probe prezentate de către procuror și examinate sub aspectul pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

5. *Avocatul Guțu Valentin în numele inculpatului Toacă Marcel*, în temeiul pct. 7), 12) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale apărătorul a invocat că, procurorul a declarat apelul peste termen, și anume la 12 iulie 2016, fără a solicita repunerea în termen, iar constatarea instanței de apel despre depunerea în termen a apelului este eronată.

Totodată, instanța de apel nu a citat avocatul Guțu Valentin ales de inculpatul Toacă Marcel, nu a oferit termen pentru studierea apelului declarat de procuror și s-a bazat pe probe care nu au fost cercetate în ședința de judecată.

5.1. *Avocatul Moraru Sergiu în numele inculpatului Buga Serghei*, în temeiul pct. 4), 6), 7) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale apărătorul a invocat că, procurorul a declarat

apelul peste termen, și anume la 12 iulie 2016, fără a solicita repunerea în termen, iar constatarea instanței de apel despre depunerea în termen a apelului este eronată.

Totodată, instanța de apel nu a citat avocatul Moraru Sergiu ales de inculpatul Buga Serghei și a încălcat procedura de desemnare a altui avocat.

În instanța de apel nu au fost administrate probe noi care ar demonstra vinovăția inculpatului, precum nu au fost audiați nici martorii acuzării, fapt care era obligatoriu după sentința de achitare a inculpatului.

5.2. Avocatul Guțu Tatiana în numele inculpatului Căruntu Victor, în temeiul pct. 4), 6), 7) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale apărătorul a invocat că, procurorul a declarat apelul peste termen, și anume la 12 iulie 2016, fără a solicita repunerea în termen, iar constatarea instanței de apel despre depunerea în termen a apelului este eronată.

Totodată, instanța de apel nu a citat avocatul Guțu Tatiana ales de inculpatul Căruntu Victor și a încălcat procedura de desemnare a altui avocat.

În instanța de apel nu au fost administrate probe noi care ar demonstra vinovăția inculpatului, precum nu au fost audiați nici martorii acuzării, fapt care era obligatoriu după sentința de achitare a inculpatului.

6. Asupra recursurilor declarate a prezentat referință procurorul care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestora, deoarece potrivit informației Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 25 iunie 2016 în adresa procuraturii a fost expediată copia sentinței în privința inculpaților (f.d.218, vol. I), unde procurorul participant a declarat apel (f.d.222, vol. I); la ședința de judecată a instanței de apel inculpații nu și-au exprimat dezacordul cu desemnarea avocaților din oficiu; argumentul cu privire la reaprecierea probelor nu se încadrează în temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07 februarie 2017, au fost admise recursurile, casată total decizia și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea soluției sale instanța de recurs ordinar a indicat că, data la care apelul declarat de către procuror a fost trecut în registrul de ieșire a actelor este 11 iulie 2016, însă data la care apelul acestuia a fost trecut în registrul de intrare a actelor în Secția evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău este 12 iulie 2016.

De asemenea, instanța de recurs a relevat că, în ședința de judecată a primei instanțe inculpații au fost reprezentați de către avocații aleși Guțu Valentin, Moraru Sergiu și Guțu Tatiana, care au fost împuterniciți să-i reprezinte în instanțele de fond și recurs (f.d.122, 131-132, vol.I), însă în instanța de apel, inculpații au fost reprezentați de către avocații Arnaut Sorina, Pelevaniuc Alla și Șevciuc Ana, care au fost desemnați de către coordonatorul Oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, la solicitarea instanței de apel (f.d.228, vol. I, 1, 3, 4, vol. II).

În cadrul ședinței instanței de apel, ultima a omis să precizeze dacă

inculpații sunt de acord să fie reprezentați de către avocații desemnați, în acest sens fiind privați de exercitarea liberă a dreptului la apărare.

8. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, a fost respins apelul declarat de procuror ca fiind depus peste termen.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, conform scrisorii de însoțire sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 25 iunie 2016 a fost expediată în adresa procurorului Clim Roman la 25 iunie 2016 și recepționată la 29 iunie 2016, conform avizului de recepție (f.d.218, 220, vol. I).

Conform materialelor cauzei penale și a ștampilei aplicată de Secția evidență și documentare procesuală a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău cererea de apel a acuzatorului de stat a fost depusă la 12 iulie 2016 și a fost înregistrată la 12 iulie 2016 cu numărul de intrare 12688 (f.d.222, vol. I), adică la a 17-a zi, depășind astfel termenul de 15 zile acordat pentru atacarea sentinței cu apel.

Eventuala versiune privind depunerea apelului prin poștă este exclusă, deoarece la materialele cauzei penale lipsește dovada, adică plicul poștal.

Instanța de apel a menționat că, termenul de 15 zile acordat pentru atacarea sentinței cu apel decurge din ziua următoare datei când s-a pronunțat sentința integrală, indiferent de momentul când părțile au făcut cunoștință cu sentința.

9. Procurorul, în temeiul pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia, solicitând casarea totală a acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel fără a purcede la examinarea fondului apelului, la etapa cererilor și demersurilor a dispus respingerea apelului procurorului ca depus peste termen, cu menținerea sentinței primei instanțe.

Astfel, nefiind posibilă examinarea apelurilor, cercetarea suplimentară a probelor administrate în prima instanță și administrarea probelor noi, ca urmare fiind admisă încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Consideră procurorul că, argumentul instanței privind declararea apelului la a 17-a zi, depășind astfel termenul de 15 zile acordat pentru atacarea sentinței cu apel, este nefondat și neîntemeiat, deoarece conform prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, precum și explicațiilor conținute la pct. 6.5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica examinării cauzelor penale în ordine de apel”, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, în cazul dat ziua de 26 iunie 2016 și nici ziua în care acesta se împlinește, adică 11 iulie 2016.

10. Asupra recursului declarat au prezentat referință avocații Tatiana Guțu în numele inculpatului Căruntu Victor, Valentin Guțu în numele inculpatului Toacă Marcel și Sergiu Moraru în numele inculpatului Buga Serghei, care s-au expus pentru inadmisibilitatea acestuia ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece potrivit materialelor dosarului, sentința motivată a fost pronunțată la 25 iunie 2016, iar apelul a fost înregistrat la Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău la 12 iulie 2015, adică la a 17-a zi, fără a fi solicitată repunerea în termen.

Totodată, data de 25 iunie 2016 este ziua de la care începe să curgă termenul de atac și nu se ia în calcul, deci 26 iunie 2016 este prima zi de calculare a termenului, iar data la care termenul s-a împlinit este 10 iulie 2016.

11. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi respins, ca inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l respingă, ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu este întemeiat legal (este nefondat). Recursul este nefondat atunci când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată.

Conform art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în baza temeiurilor stipulate expres în acest articol.

Verificând alegațiile recurentului, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal conchide că acestea sunt vădit nefondate, iar decizia instanței de apel este legală și întemeiată, în partea ce ține de respingerea apelului declarat de procuror ca fiind depus peste termen, or în motivarea soluției adoptate s-a specificat că, potrivit art. 415 alin. (1) lit. a) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, este în drept să respingă apelul, menținând hotărârea atacată, dacă acesta este tardiv.

Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală și practicii judiciare despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Mai mult, cu privire la necesitatea prezentării părților la pronunțarea integrală a sentinței, Colegiul ține să remarce că această chestiune este facultativă, adică părțile la dorință pot asista în ședință și primi copia hotărârii, sau ulterior se pot adresa pentru recepționarea acesteia, însă indiferent de prezentarea sau neprezentarea acestora, termenul de atac al hotărârii va decurge începând cu ziua pronunțării. Statuarea dată, rezultă din analiza coroborată a art. art. 402, 340 și 230 Cod de procedură penală.

În același context, instanța de recurs amintește că, potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, raportat la explicațiile date de Curtea Supremă de Justiție în deciziile sale, la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare.

La calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Or, la calcularea termenului de apel determinant este constatarea momentului de la care începe să curgă acesta.

Regula generală în acest sens prevede că termenul începe să curgă pentru părți din ziua următoare în care a fost pronunțată sentința.

În cauza deferită judecării sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău a fost pronunțată integral la 25 iunie 2016, care a expirat la 11 iulie 2016, însă apelul declarat de procuror a fost depus la 12 iulie 2016, fapt ce se confirmă prin

ștampila aplicată de secția evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău (f.d.222, vol. I).

Prin urmare, Colegiul penal investit cu soluționarea prezentului recurs ordinar, reține că instanța de apel a calculat corect termenul de utilizare a căii de atac în condițiile în care acesta este de 15 zile de la data pronunțării sentinței și se calculează, așa cum a susținut și recurentul, pe zile libere, adică nu include nici ziua în care termenul începe să curgă și nici ziua în care termenul de 15 zile se împlinește.

În cauză, termenul de apel a început să curgă din ziua următoare pronunțării sentinței, respectiv 26 iunie 2016 și întrucât 10 iulie 2016 a fost a 15-a zi calendaristică, zi liberă ce nu intră în calculul termenului, acesta s-a împlinit în ziua următoare expirării celor 15 zile libere, respectiv la 11 iulie 2016, ultima zi în care acuzatorul de stat putea să declare apel.

Acesta a declarat apelul la 12 iulie 2016, cu o zi peste termenul legal, astfel că apelul a fost corect declarat tardiv.

Subsidiar celor consemnate supra, Colegiul menționează că termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită exhaustiv prin lege.

Termenul respectiv este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși apelul a fost declarat după expirarea termenului, acesta urmează a fi respins ca declarat peste termen, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, însă, la caz, această din urmă premiză nu s-a confirmat.

În apel, nu s-au invocat motive întemeiate ce au determinat întârzierea declarării apelului, astfel, instanța de apel fiind în imposibilitate să repună în termen apelul.

Mai mult, conform art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza Ghirea contra Moldovei, unde s-a statuat că: „... principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte”. Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

Din atare considerente, instanța de recurs, făcând trimitere la art. 420 Cod de procedură penală, care stipulează că recursul este o cale ordinară de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârilor pronunțate asupra fondului cauzei și nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora părțile nu au folosit calea apelului, sau apelul a fost respins peste termen, va dispune respingerea recursului declarat de procuror, ca fiind inadmisibil.

12. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DE C I D E :

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza penală în privința lui *Toacă Marcel Xxxxx*, *Căruntu Victor Xxxxx* și *Buga Serghei Xxxxx*.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 23 noiembrie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecătorii

Petru Moraru

Iurie Diaconu

Nicolae Craiu

Luiza Gafton